KSE Kyiv School of Economics

Activity supported by the Canada Fund for Local Initiatives
Activité réalisée avec l'appui du Fonds canadien d'initiatives locales
Canada

KSE Center of Macroeconomic Modeling at Kyiv School of Economics

Місячний огляд інфляції
Грудень 2021 року

Таб. 1. Індекс споживчих цін у грудні 2021 р.

Зміна за місяць, %	Сезонно очищена, %	Річна зміна, %
+0.6	+0.6	+10.0

У грудні 2021 року індекс споживчих цін зріс на 0.6% за місяць. В результаті за підсумком 2021 року споживча інфляція становила рівно 10%.
Сезонно скоригована інфляція в останні три місяці стабілізувалася на рівні 0.6%. У перерахунку в річне обчислення (множенням на 12) теперішній інфляційний тиск дає інфляцію на рівні 7.2%, тобто все ще вище верхньої межі цільового діапазону НБУ.

Рис. 1. Зміна ІСЦ

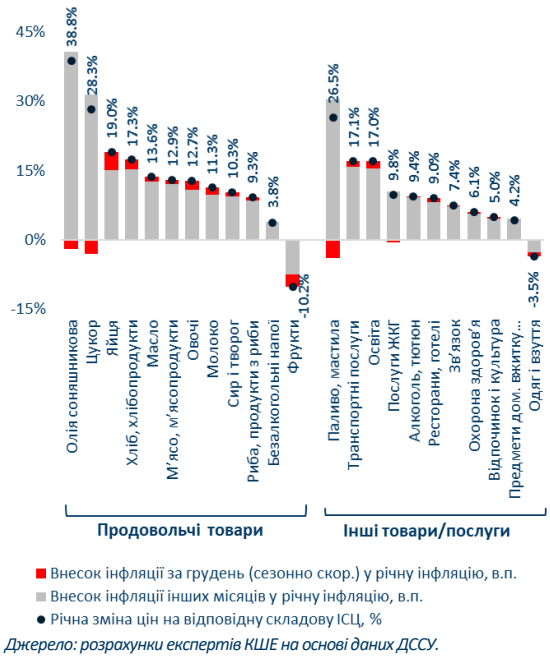

Джерело: розрахунки експертів КШЕ на основі даних ДССУ.

Річна інфляція в Україні сповільнювалася третій місяць поспіль (в цілому на 1 в. п.) – у грудні вартість споживчого кошика була на 10% більшою, ніж рік тому. Зокрема, з середини року сповільнювалося зростання загальної вартості послуг ЖКГ (до 9.8%), однак це пояснювалося ефектом високої бази порівняння – у другому півріччі 2020 року тарифи у ЖКГ росли здебільшого високими темпами, тоді як у другому півріччі 2021 року вони змінювалися несуттєво.

Висока інфляція у 2022 році (для порівняння, у 2021 році вона була вдвічі меншою – 5%) пояснюється насамперед зовнішніми чинниками. Безпрецедентні фіскальні та монетарні стимули провідних економік світу наситили світову економіку додатковою грошовою масою, що стало вагомим фактором інфляції на сировинних ринках. Крім того, рекордно висока вартість газу в Європі була викликана низькими запасами в підземних сховищах європейських країн після холодної зими, скороченням вироблення вітрової енергії через спеку влітку, а також невисоким транзитом газу до ЄС територією України. Як наслідок, споживча інфляція навіть низькоінфляційних економік, наприклад, США та Єврозони, досягнула багаторічних максимумів (7% та 5% відповідно).

Рис. 2. Річна зміна цін на окремі групи товарів/послуг і внесок інфляції за грудень у таку зміну

Джерело: розрахунки експертів КШЕ на основі даних ДССУ.

Українські виробники, особливо виробники енергоємної продукції, також змушені були закладати у собівартість товарів значне подорожчання електроенергії й газу для підприємств, а також пального. Крім того, підприємства рослинництва формували ціну на власну продукцію для внутрішнього споживача, орієнтуючись на експортні ціни, які сягнули багаторічних максимумів. В підсумку, суттєво подорожчали не лише енергоємні товари, а й харчові продукти (на 13.3% за рік). Деякі з них (наприклад, цукор, олія та яйця) стрімко дорожчали ще з серпня-вересня 2020 року. Високий врожай 2021 року пригальмував їх інфляцію, однак в цілому за дворічний період подорожчання виявилося дуже суттєвим – цукор подорожчав на 89%, олія – на 69%, яйця – на 55%.

З кінця 2021 року до переліку інфляційних чинників додався ще фактор девальвації гривні – його вплив може бути особливо помітний на фоні попереднього укріплення гривні. Однак, на відміну від світової інфляції, цей фактор є певною мірою контрольований – НБУ вживатиме заходів для обмеження девальвації та, відповідно, її внеску в інфляцію.

Ризики високої інфляції: тривале утримання високих цін на енергоносії; експорт великих обсягів зернових та, як наслідок, подальше подорожчання сировини для харчової галузі та кормів для тваринництва; прискорене підвищення номінальних зарплат у відповідь на тривалу інфляцію.
Ризики уповільнення інфляції: послаблення супупного попиту у світі та Україні.
Базові очікування: 6-7% на кінець 2022 року.